

 Linköpings kommun Omsorg och Äldreförvaltningen	Riktlinjer för hälso- och sjukvård 1(3)	
Dokumentansvarig: Medicinsk ansvarig sjuksköterska	Dokumentnamn: Dödsfall	
Utfärdat: 060301	Reviderad: 2011, 2012, 2014-01-04, 2015-05-12	Dnr Än: 2013-363

Dödsfall

Att konstatera ett dödsfall är en läkaruppgift. Enligt Socialstyrelsens Föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 1996:29 (M) ”Vissa åtgärder inom hälso- och sjukvården vid dödsfall” och SOSFS 2005:10 ”Kriterier för bestämmande av människans död” kan läkaren basera fastställandet på en undersökning som har utförts av en sjuksköterska. Begär sjuksköterskan att läkare ska konstatera dödsfallet eller att närstående vill träffa läkare har läkaren en skyldighet att komma.

Ansvarig läkare bedömer tillsammans med ansvarig distriktssköterska/sjuksköterska (dsk/ssk) om en patient kan komma att förväntas avlida inom en nära förestående tid. I de fall läkare och dsk/ssk överenskommer att dsk/ssk kan fastställa dödsfallet ska detta dokumenteras av läkaren i patientjournalen i Cosmic och av dsk/ssk i patientjournalen i Treserva.

”Kriterier för bestämmande av människans död”

Enligt SOSFS (2005:10) 3 kap. 6 § (M) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

Läkare får fastställa att döden inträffat utan att personligen gjort den kliniska undersökningen, om:

- Dödsfallet är förväntat på grund av sjukdom eller nedsatt hälsotillstånd med förmodad begränsad överlevnad eller om kroppen uppvisar uppenbara dödstecken i form av förändringar som inte är förenliga med fortsatt liv.

Förutsättningarna för att läkaren inte skall behöva göra undersökningen är att:

- En legitimerad dsk/ssk utfört denna undersökning och meddelat läkaren resultatet och läkaren har tillgång till relevanta och tidsmässigt aktuella uppgifter om den avlidnes tidigare tillstånd.

Rutin kontorstid vid överenskommelse att dsk/ssk utför den kliniska undersökningen

Dsk/ssk ska informera personalen och tjänstgörande joursköterska att en vårdtagare kan förväntas avlida inom en förestående tid.

- Personal kontaktar tjänstgörande dsk/ssk när dödsfallet har inträffat.
- Efter att dödsfallet fastställts fäster dsk/ssk identitetshandling på den avlidne och noterar ansvarig läkares namn och vårdcentral och sitt eget namn på blanketten ”Identifikation av avlidne” eller på ”Bårhusmeddelande”, och fäster ett identitetsband på den avlidne.
- Tjänstgörande dsk/ssk kontaktar ansvarig läkare och informerar om dödsfallet. Ansvarig läkare utfärdar dödsbevis och dödsorsaksintyg.
- Dsk/ssk ansvarar för att anhöriga/närstående underrättas

Rutin jourtid vid överenskommelse att dsk/ssk utför den kliniska undersökningen

- Brytpunktsbedömning ska vara utförd om inte dödsfallet är oväntat
- Personalen kontakter tjänstgörande dsk/ssk när dödsfallet har inträffat
- Efter att dödsfallet fastställts fäster dsk/ssk identitetshandlingar på den avlidne och noterar hemjournens namn och vårdcentral och sitt eget namn på blanketten ”Identifikation av avliden” eller på ”Bårhusmeddelande”, se bilaga och fäster ett identitetsband på den avlidne.
- Den dsk/ssk som efter undersökning noterat dödsfallet kontakter hemjouren före klockan 22.00 eller mellan 06.00 – 07.00 för att informera om dödsfallet.
- Eftersom det är hemjournens namn som står angivet på blanketten ”Identifikation av avliden” är det hemjouren som ansvarar för att dödsbevis utfärdas.
- Hemjouren meddelar ansvarig läkare som utfärdar dödsorsaksintyg
- Alla kontakter ska ske personligt eller per telefon

Vägledning; att konstatera ett dödsfall

- Inga hjärtljud- lyssna med stetoskop över hjärtat
- Ingen puls- palpera hals och ljumskar
- Ingen andning
- Maximalt vida och ljusstela pupiller - kontrollera med ficklampa
- Likfläckar uppträder efter 30-60 minuter, t ex på ryggen och armarnas undersida
- Slapphet/likstelhet inträffar efter 1-3 timmar
- Vid tecken på yttre våld, kontakta läkare

Rutin vid oväntat dödsfall

- Den personal som hittar en avliden person tar omedelbart kontakt med ansvarig dsk/ssk
- Om dödsfallet inträffat under dagtid kontakter dsk/ssk omedelbart ansvarig läkare
- Om dödsfallet inträffat under jourtid och om dsk/ssk uppfattar dödsfallet som ett naturligt dödsfall kan fastställandet framskjutas till morgonen, sköterskan kontakter hemjouren mellan klockan 06.00 – 07.00
- Om dsk/ssk som fastställer dödsfallet bedömer att det
 - föreligger något anmärkningsvärt förhållande
 - misstanke om onaturligt dödsfall eller
 - om anhöriga önskar samtala med läkareska hemjouren kontaktas och snarast göra hembesök. Läkare avgör om polis ska kontaktas.

Omhändertagande av avliden <http://www.vardhandboken.se>

Bårhusmeddelande. Fästes på underben. Plastskyddad ID-märkning sätts runt handled

Personnummer, namn, adress		Plats för dödsfallet		Dödsdatum/Anträffad död	
				Klockslag	
Polisanmält ☐ Ja ☐ Nej	Pacemaker ☐ Ja ☐ Nej	Klinisk obduktion ☐ Ja ☐ Nej ☐ Ej best	Läkare som fastställt dödsfallet		
Kvittens av begravningsbyrå vid utlämning		Dödsbevis utfärdat ☐ Ja ☐ Nej	Namnförtydligande Tel nr		